

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pasteye Vande Calvinisten Ontdeckt Rakende het opnemen vande grontregghelen Der Oude Ketteren

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1670

Eerste Deel. Wordt betoont dat de Calvinisten de selve gront-regelen hebben, aengaende het voorstellen vande Schrifture, die de Arianen, Manichéén, en andere kettters ghehadt hebben: Ter contrarien, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34133

EERSTE DEEL.

Wordt betoont dat de Calvinisten de selve gront-regelen hebben, aengaende het voorstellen vande Schrifteure, die de Arianen, Manichéen, en andere ketters ghehadt hebben: Ter contrarien, wy Catholijcken de selve die Augustinus ghehadt heeft.

Den eersten gront-reghel der Calvinisten is: De Schrifteur alleen is ghenoech om te bewijzen de Artikelen des gheloofs. Soo staet'er in de Nederlandsehe Bijbelenisse van hun gheloof.

De selve leerden de Arianen, ghelijck Augustinus segghet *Lib. 1. contra Maximin. in principio: Maximinus*, dat was een Ariaensch Bisschop/ seide teghen de Catholijcken: Indien ghy jet uyt de Schrifteure hoort/ segghet/ 't is nootsakelijck dat wy daer nae luyfsteren/ maer al wat blyuen Schrifteur is / en wordt in gheen ghebal van ons aenbeert.

De selve leerden de Manichéen, segghende: De woorden vande Schrifteure / zijn saltghmakende woorden/ getrocken uyt de alijdt-duerende en levende Konteyne. Soo ghetuyghet mede Augustinus *Lib. 1. Epist. fundam. cap. 11.*

Wat seide Augustinus hier op: Hooft hem spreken op de hoorszepde plaetse: Dit en zijn/ seyt hy/ niet anders als enckele beloften/ maer gheene bevestinghe der waerheyt: want / onder soo een decksel/ segghende datmen allegt uyt de Schrifteur: sal bewijzen/ kan men alle dwalinghen eenen schijn ende

hetwe gheben om de gemoederen van de onwetende te verleyden / alsoo yeder een segghen kan / so wel goede leeraers als bedrieghers / dat se hunne gheloofs-stucken trecken en bewijzen uyt de schriftuere.

Dit is het eerste / te weten / dat de Calvinisten met de Manichéén en Arianen te vergheers roepen: De Schriftuer alleen moet de artikelen des gheloofs uytwijzen / want ghelijck Augustinus wel antwoort / dit konnen so wel bedrieghers en valsche leeraers segghen / als oprechte ende rechtsinnighe: Dit kan men tasten met d'handen: want de Manichéén en Arianen riepen dat se hunne stucken bewisen uyt de schriftuere / nochtans moeten de Calvinisten bekennen dat de Manichéén en Arianen hupse bedrieghers en ketters waeren / ergo de Calvinisten selve moeten segghen met Augustino, dat so wel de ketters als de rechtsinnighe leeraers konnen segghen: Wy bewijzen onse gheloofs-stucken uyt de schriftuere: wel hoe? seght Augustinus hoor det / meynit ghy dat ick so dwaes ben / dat ick / sonder dat ghy my eenighe reden gheeft / sal gelooven dat ghy wilt / ende niet gelooven dat ghy niet en wilt / wilt ghy dat ick ugheloobe / brenght jet hoor den dagh / t welck op 't uytterste klaer ende openbaer zy.

Hier op segghen de Calvinisten: De schriftuere is klaer ende wijst haer selven uyt.

Dit seiden oock de Manichéén ghelijck Augustinus ghetuyghet lib. 1. cap. 7. de Actis Felicis: Felix de Manichéén, seyt hy / leght dat de schriftuere haer eyghen selven uytleght ende verklaert.

Hoor nu hoe Augustinus hier reghen redent: Ick lese / seyt hy / inden bryef van Manicheus dat hy selven uytgheeft hoor een Apostel Iesu Christi: Ick en gheloobe niet dat hy een Apostel is: hoe sult ghy my dit bewijzen? leest my eens / dat is / sonder uytlegginghen ofte verklaringhen / leest my in 't Evangelie waer dat Manicheus een Apostel ghenome wort: onder de ngemen van de Apostelen die in 't Evangelie ghelesen worden / en is den naem van Mani.

Manicheus niet bekent; ick en wille nietg van 't ghe-
 re ghy my seght / lichtbeerdelyck ghelooben / ghy
 moet my de waerheyt uyt de Schryftuere soo too-
 nen dat ick gheenfins en twijffele: oersulcx indien
 ghy my niet klaer uyt het Evangelie kont toonen
 dat Manicheus een Apostel is / ick sal liever aen de
 Catholijcken ghelooben als aen u. I.

Het argument van Augustinus is dit: Ghy seght
 dat de Schryftuere soo klaer is dat-se haer selven
 verlegt / aenghesien dan dat Manicheus sich uyt-
 geeft booz een Apostel / toont my dat niet klaere
 woorden in de Schryfture sonder eenighe uytleg-
 ginghe ofte verklaringhen: Wat en kont ghy niet
 doen / soo houde ick dan niet de Catholijcken.

Dit is het tweede / te weten / dat de Calvinisten
 met de Manicheen leeren dat de Schryftuere haer ey-
 gen selven uytwijst: Wel aen is dit soo? ghelijck
 Manicheus sich selven uyt gaf booz een Apostel / soo
 gaf Calvijn sich uyt booz een Propheet: Ghelijck
 van Augustinus berepichte dat-men hem klaer uyt
 de Schryfture soude bewijfen dat Manicheus een A-
 postel was / soo berepichen wy op de selve maniere
 datmen ons bewijse dat Calvijn een Propheet was.
 Voorders gelijck Augustinus om dat Manicheus gheen
 Apostel en was / de verklaringhen die hy maecte
 op de Schryftuere tot bevestinghe van syn gheloof /
 dat hy op den anderen kant riep dat de Schryftue-
 re klaer was / niet en wilde ghelooben noch aen-
 nemen / alsoo en willen wy niet eben goet recht niet
 gelooben de verklaringen die Calvijn, ofte de heben-
 bacghsch Gereformeerde maeken op de Schryftue-
 re / om dat sy uyt de naecte Schryftuere niet en
 können bewijfen dat-se Propheeten sijn aen wele-
 kers segghen niemant mach twijffelen: want wy
 willen / met Augustino, soo de waerheyt geleert wor-
 den dat-se op het uiterste klaer ende blykelyck
 is / sonder eenighe twijffelinghe.

Derom beroept desen H. Vader de ketters in
 deser boeghen *de unis. Eccles. cap. 19.* Aenghesien dat-
 ghy seght dat de Schryftuere klaer is / brenghet ons
 dan

dan set boozt dat gheene verklaringhe van noode heeft/ende het ghene ghy-lieden niet en draeyt naer u l. eyghen sin: Bzenght ons set boozt 't welck soo seker gae ende soo klaer zy / dat wy het teghen u eyghen seluen niet en kunnen verklaren.

Wederom schryvende teghen Fortunatus, seyt hy: Ick herkenne ende omhelse de ghetuyghenissen van de **h. Schriften**: Maer 't ghene ghy lieden my daer upt bozstelt / ofte is duyfter ende verholen / ofte wort van u verdraeyt op eenen figuerlijken ende oneyghen sin / ondertusschen wy verseychen van u soodanighe Schrifrueren / die soo klare zyn dat-se gheene uytlegginghe noch verklaringhe van doen hebben

Op desen selven boet van Augustinus gaen wy boozt teghen de Calvinisten: Sy roepen de Schrifruere is klaer ende wijsst haer selven upt; doch en kunnen niet eene enckele Schrifruer-plaetse bozzen / bzenghen om hurre ghesinheyt te bevestighen / die sy niet en moeten verklaren / ofte draeyen op eenen figuerlijken sin: Waerom hebben sy gheduerelijck in den mont / dat moet soo verstaen worden, ofte / ick verstaet dat soo: Ofse / onse Predikanten die leeren soo: ofte / dit moet figuerlijck verstaen worden. Wy en hebben / seght Augustinus, niet u verstant niet te doen / noch niet de leeringhe van uwe Predikanten / ghy belooft ons de waerheyt te coonen met naechte ende klare Schrifrueren / bzenght ons van soodanighe te bozzen / daer-ghe niet en moet segghen / ick verstaet dat sus ofte soo, oversuley die gheene uytlegghers van doen hebben / maer die soo vast ende seker gaen dat'er niemant aen en mach twiffelen. Siet / seyt Augustinus, de Manicheen, ghelijck oock onse Calvinisten doen / willen ons dinghen leeren die vast ende seker gaen, ende daernaer begheeren sy dat wy dinghen soudon gelooven die onseker sijn: Want sy willen dat wy sullen steunen op hure eyghen verstant / ende verklaringhen.

Wat seiden de Manicheen hier op teghen Augustinus? Met twee dinghen / seght desen **h. Vader**

na *ijf. fundam. cap. 14.* komen sp dooz: Sy segghen
en eersten, dat het den H Gheest is die spreect, ten twee-
den, dat het klaere dinghen zijn die hy spreekt.

Die selve segghen de Calvinisten van hunnen in-
wendighen gheest/ghelijck-men kan sien in hunne
fransche belijdenisse *Articulo 4.*

Dooz nu wat Augustinus hier op antwoort: Hee
kont u toe, seyt hy/my dese twee dinghen, te weten/
dat den H. Gheest dooz u spreekt/ ende dat het kla-
re dinghen zijn die hy spreekt/ soo bast te bewijfen
dat ich'er gheensins aen en kan twijffelen: Noch-
eens (siet wat ich u toeghebe) ich ben te vreden dat
ghy my een van beyden bewijst: Beroont my dan
dat het den H. Gheest is die dooz u spreekt/ ende
ich sal ghelooben dat het waerachtigh is het ghene
ghy seght/ ofte toont dat het waerachtigh is het
ghene ghy seght/ ende ich sal ghelooben dat het den
H. Gheest is die dooz u spreekt: Indien ghy noch
niet een/ noch het ander niet bewijfen en kont/ ghy
doet anders niet als prisen dat ghy selve ghe-
looft/ ende bespotten dat ich gheloobe: En komt
my dan niet dooz met uwen Heylighen Gheest/
want ich wille ghelooben dinghen die bast gaen/
en niet die onseker zijn: Want als ghe seght dat den
H. Gheest uw' verstant heeft verlicht ende veropen-
baert het ghene ghy leert/ ghy wilt dat wy dit ghe-
looben daer ghe dit upt Schriftuere niet bewijfen
en kont/ soo wilt ghy dan dat wy ghelooben din-
ghen die onseker zijn/ daer-en-tusschen hadt ghy
ons beloofd de bastte ende onseplbare waerheyt te
leeren.

Dit is het derde/ te weten/ dat de Calvinisten niet
de Manichéen leeren dat sp dooz den inwendighen
gheest zijn verlicht om de Schriftuer te verstaen:
Maer wy bereyssen met Augustino, dat-se ons de-
sen inwendighen gheest souden goet merken/ ende
upt klare Schrifturen/ sonder uitlegginghen be-
wijfen/ dat sy Calvinisten in 't besonder soo eenen
gheest hebben/ want andersins is alles onseker
wat se ons leeren: Iac de Manichéen pzetendeerden

doek desen gheest te hebben / nochtrang de Calvinisten
felve moeten bekeunen dat s'hem metter daer niet
en hadden / aenghesien dat-se de Manicheen als bugs
le ketters moeten verbloeken.

II. DEEL.

Augustinus en wilt de Schrifstuer
niet anders aenveert, noch ver-
staen hebben, dan sy vande Ca-
tholijcke Kercke aenveert, ende
verstaen wort.

Nier dat nu den H. Augustinus aen de Ma-
cheen, Pelagianen, Arianen, en andere ketters be-
roont hadde / dat alles wat sy leerden twijfelach-
tigh en onseker was / ten ersten / om dat de Schrif-
turen die sy by-brochten niet klaer en waren / aen-
gesien dat-se van hun self niet glossen en by-borgh-
sels moesten verklaert worden / ten tweeden om
dat-se niet en konden bewijfen dat het den h. Gheest
was die hun dese glossen ende by-boeghsels inwen-
delijck leerde: Daer al dit / segghe ick / was by te
breden upt de heylighe Schrifstuer te disputeren /
want seyt hy / ick herkenne ende omhelse de ghetuyge-
nissen vande HH. Schriften, maer niet / ghelijck by-
leden die boozstelt / te weten / met uwe eyghen up-
legginghen ende verklaringhen / want die sijn on-
seker, ick wille / seyt hy / handelen upt de Schrif-
tuere / soo als-se van de h. Catholijcke Kercke en
de ober-een stemminghe der h. Vaders / ver-
staen wort.

Hoozt hem dan spreken de unit. Eccles. cap. 5. ende
Contra Crescon. lib. 1. cap. 32. Wy houden / seyt hy / van
de waerheyt der h. Schrifsten, doch alsoo de moete
willighe